

Διαδημοτική Εταιρική Σχέση για την Ανάπτυξη της Δυτικής Αθήνας με αξιοποίηση της «Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης», στο πλαίσιο Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξη (ΟΧΕ/ΒΑΑ)

Η «Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση» (Ο.Χ.Ε.) σύμφωνα με το άρθρο 3 (Ορισμοί) του Ν. 4314/2014 (ΦΕΚ 265/23-12-2014) αποτελεί εργαλείο εφαρμογής των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη ή για άλλες Χωρικές Στρατηγικές, όπως περιγράφονται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και προβλέπονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020.

Όπως προκύπτει από τους Κανονισμούς (ΕΕ) 1301/2013 (Κανονισμός ΕΤΠΑ)¹ και 1303/2013 (Γενικός Κανονισμός²), όταν μια στρατηγική αστικής ανάπτυξης ή άλλες χωρικές στρατηγικές απαιτούν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που συνεπάγεται επενδύσεις από το ΕΚΤ, το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής στο πλαίσιο περισσότερων του ενός αξόνων προτεραιότητας ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων, η οικεία ενέργεια μπορεί να υλοποιείται ως ολοκληρωμένη χωρική επένδυση («ΟΧΕ»). Η ενέργεια που πραγματοποιείται στο πλαίσιο ΟΧΕ μπορεί να συμπληρώνεται με χρηματοδοτική υποστήριξη και από άλλα Ταμεία.

Η εφαρμογή των Ευρωπαϊκών «Χωρικών Στρατηγικών» συνδέεται με την Αστική Διακυβέρνηση (στο πλαίσιο ανοιχτών «Εταιρικών Σχέσεων») και τη δημιουργία «Δικτύων» μεταξύ των Αστικών Αρχών και άλλων Εταίρων.

1. Η Σημασία του Εγχειρήματος για το Μέλλον – Επένδυση στην Αστική Ανάπτυξη και Αναζωογόνηση

Το «χωρικό πρότυπο ανάπτυξης» που προβλέπεται στους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς της Π.Π. 2014-2020 εξελίσσεται, συμπληρώνεται, αξιολογείται και αξιοποιείται για τις νέες Αναπτυξιακές Πολιτικές της Ευρώπης για μετά το 2021. Θεματικές πολιτικές και πρωτοβουλίες όπως το «ψηφιακό θεματολόγιο», οι «έξυπνες πόλεις», οι «δημιουργικές πόλεις», οι «κοινωνικές πόλεις κ.λπ. διαμορφώνουν έναν σύνθετο οδικό χάρτη για τον μελλοντικό ρόλο των Πόλεων.

Ο ρόλος των πόλεων ως κινητήριες δυνάμεις ανάπτυξης και κέντρα δημιουργικότητας και καινοτομίας, αλλά και ως παράγοντα επίτευξης των στόχων της στρατηγικής "Ευρώπη 2020", επισημαίνεται στην 5η Έκθεση για την Οικονομική, Κοινωνική και Εδαφική Συνοχή³. Στην ίδια έκθεση τονίζεται ότι τα προβλήματα των αστικών περιοχών, είτε σχετίζονται με την υποβάθμιση του περιβάλλοντος είτε με τον κοινωνικό αποκλεισμό, επιβάλλουν μια συγκεκριμένη αντιμετώπιση και την άμεση συμμετοχή του οικείου επιπέδου διακυβέρνησης, με τις αρχές των πόλεων να διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή των στρατηγικών αστικής ανάπτυξης. Επιπλέον τονίζεται η ανάγκη για ενίσχυση της περιφερειακής και αστικής διάστασης της πολιτικής συνοχής, ενώ οι δράσεις στις αστικές περιοχές, οι σχετικοί πόροι και οι πόλεις που

¹σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση»

²περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

συμμετέχουν θα πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια στα έγγραφα προγραμματισμού.

Οι σημαντικότερες προτάσεις, όπως αυτές διατυπώνονται στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Στρατηγική "Ευρώπη 2020" και την πολιτική συνοχής της ΕΕ 2014-2020, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα είναι:

- Τουλάχιστον 5% των πόρων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε κάθε κράτος μέλος θα επενδύεται σε συντονισμένες δράσεις που θα δημιουργούν μακροπρόθεσμη, ενεργειακά αποδοτική και καινοτόμο αστική ανάπτυξη, μέσω των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ).
- Καινοτόμες αστικές δράσεις: Η Επιτροπή προτείνει τη χορήγηση ενός μέρους του προϋπολογισμού (το 0,2% των κονδυλίων για το ΕΤΠΑ) για τη χρηματοδότηση καινοτόμων δράσεων στις αστικές περιοχές. Οι καινοτόμες αστικές δράσεις θα είναι αστικά πιλοτικά προγράμματα, σχέδια επίδειξης και συναφείς μελέτες ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. (Άρθρο 9 του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ)
- Πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης: Στα πλαίσια της σύμβασης της εταιρικής σχέσης κάθε κράτος μέλος καταρτίζει κατάλογο πόλεων στις οποίες πρόκειται να εφαρμοστούν ολοκληρωμένες ενέργειες για αειφόρο αστική ανάπτυξη και ενδεικτική ετήσια ενίσχυση για τις εν λόγω ενέργειες σε εθνικό επίπεδο. Με βάση τον κατάλογο αυτό η Επιτροπή θα θεσπίσει μια πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης που περιλαμβάνει 300 πόλεις σε όλη την Ευρώπη, με ανώτατο όριο 20 πόλεις κατ' ανώτατο όριο με σκοπό να ενισχύσει τον απευθείας διάλογο μεταξύ των ίδιων των πόλεων και μεταξύ των πόλεων και της Επιτροπής. (Άρθρο 7, του προτεινόμενου κανονισμού ΕΤΠΑ).

Η «αξιολόγηση» των ΟΧΕ – στο περιεχόμενο των οποίων εμπεριέχονται οι παραπάνω πολιτικές και πρωτοβουλίες- θα συμβάλλει στην εμβάθυνση και περαιτέρω στόχευση των χωρικών στρατηγικών με επίκεντρο τις Πόλεις στο πλαίσιο των Πολιτικών Συνοχής της Π.Π. 2021-2027.

2. Η Σημασία του Εγχειρήματος για τη Δυτική Αθήνα – Επένδυση στην Αστική Ανάπτυξη και Αναζωογόνηση (Τμήμα Β' της πρότασης)

Το αναπτυξιακό εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) που χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ 2014-2020 μέσω του ΠΕΠ Αττικής, αποτελεί για τη Δυτική Αθήνα μια ευκαιρία ώστε «να μην μείνει πάλι πίσω» αλλά αντίθετα να καλύψει σημαντικός μέρος της αναπτυξιακής της υστέρησης και να λύσει σημαντικά προβλήματα υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, με εργαλείο την Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).

Η καινοτομία του «εργαλείου» ειδικά για τη Δυτική Αθήνα αφορά στη συγκρότηση «**Εταιρικής Σχέσης**», η οποία εμβαθύνει τη διαδημοτική συνεργασία και κινητοποιεί το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο, σε μια συγκεκριμένη στρατηγική κατεύθυνση με μετρήσιμα αποτελέσματα και διαμόρφωση «**δημιουργικού χώρου**» για ποικίλες αλλά στοχευμένες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

Η Δυτική Αθήνα δημιουργήθηκε υποβαθμισμένη (Τμήμα Γ της πρότασης). Σε περιόδους συνολικής οικονομικής ανόδου του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, η περιοχή λάμβανε το αναπτυξιακό μέρος που της αναλογούσε με αποτέλεσμα την διαμόρφωση «μεσοστρωμάτων» στην περιοχή και την υλοποίηση βελτιωτικών παρεμβάσεων στις υποδομές και στον αστικό χώρο. Σε περιόδους κρίσης, η περιοχή υφίσταται ισχυρότερα πλήγματα από το υπόλοιπο Λεκανοπέδιο και μετατρέπεται ξανά σε **ζώνη σχετικής στέρησης και φτώχειας**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΤΕΒΑ ο πληθυσμός που υπόκειται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας αγγίζει το 3,9% του συνολικού

πληθυσμού της Δυτικής Αθήνας, ενώ ο πληθυσμός που κινείται στα όρια της φτώχειας και στον κίνδυνο της φτώχειας είναι πολλαπλάσιος (σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα η φτώχεια στο Αιγάλεω αγγίζει το 21,9%).

Η συγκριτική αναπτυξιακή καθυστέρηση και υποβάθμιση της Δυτικής Αθήνας ως προς άλλες περιοχές τόσο του Λεκανοπεδίου όσο και της Χώρας αποτελεί διαχρονικό αποτέλεσμα

Η κατοίκηση της Δυτικής Αθήνας από χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα πληθυσμού δεν είναι αποτέλεσμα άλλων πραγματικοτήτων – γεγονότων στο χώρο, αλλά αντίθετα αποτελεί τη γενεσιουργό σύμβαση της μαζικής κατοίκησης και της αστικοποίησης της συγκεκριμένης περιοχής. **Η Δυτική Αθήνα επελέγη μέσα από τους κοινωνικούς μηχανισμούς και τις κρατικές πολιτικές πριν αλλά και μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ως η βασική ζώνη κατοικίας της εργατικής τάξης της αναπτυσσόμενης Πρωτεύουσας.** Παρόμοια λειτουργία «ανατέθηκε» άλλωστε και στη γειτονική περιοχή της Β' Περιφέρειας του Πειραιά.

Ο «**διαχωρισμός της ευημερίας**» στη Δυτική Αθήνα υποδηλώνει την άνιση κατανομή των μη-υψηλών-εισοδηματικά νοικοκυριών σε τοπικό επίπεδο σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της Αττικής, ενώ ο «**διαχωρισμός της ένδειας**» προσδιορίζεται από την ανομοιόμορφη κατανομή των χαμηλών εισοδηματικά οικογενειών μεταξύ των χωρικών ενότητων, από τον συνδυασμό των οποίων προέκυψε ένα δίκτυο «Θυλάκων» στη Δυτική Αθήνα.

Παρά τις προσπάθειες που έγιναν για την αναπτυξιακή ανάταση της Δυτικής Αθήνας και το σημαντικό έργο που υλοποιήθηκε στις κοινωφελείς υποδομές, γενικότεροι και εξωτερικοί παράγοντες έχουν εμποδίσει την κάλυψη της υστέρησης αυτής. Αντίθετα μάλιστα, η τελευταία οικονομική και κοινωνική κρίση επέτεινε τα προβλήματα. Η τοπική ανεργία είναι υψηλότερη του μέσου όρου της Αττικής, οι θύλακες σχετικής φτώχειας επεκτάθηκαν, η οικονομική δραστηριότητα συρρικνώθηκε υπέρμετρα.

Κρίσιμο χαρακτηριστικό της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) της Δυτικής Αθήνας δεν είναι απλά η άρση των φαινομένων κοινωνικού διαχωρισμού και η αντιμετώπιση φαινομένων αστικής και κοινωνικής υποβάθμισης,

Κύρια στρατηγική επιλογή της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (B.A.A.) αποτελεί η ενίσχυση της «πολικότητας» της Δυτικής Αθήνας και η αποκατάσταση της ισόρροπης ανάπτυξης στην Περιφέρεια Αττικής, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της Περιφερειακής Μητροπολιτικότητας και την επανατοποθέτηση της Αττικής στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Μητροπόλεων (Τμήμα Δ της Πρότασης)

Άρα η Δυτική Αθήνα επενδύει στη διαμόρφωση και υποστήριξη της αναπτυξιακής δυναμικής με όρους «μητροπολιτικότητας». Η αντιμετώπιση των φαινομένων ανεργίας, φτώχειας και διαχωρισμού θα γίνει μέσω ενίσχυσης της διαδικασίας Κοινωνικής Ένταξης των ευπαθών ομάδων, των νέων και των γυναικών και της προώθησης της απασχολησιμότητας, σε όρους εξηρημένης εργασίας και επιχειρηματικότητας.

Ειδικότερα, η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (B.A.A.) στη Δυτική Αθήνα στοχεύει στην αστική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση και στην προσέλκυση «νέων» και «νεοφυών» επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ροών επισκεψιμότητας, με αξιοποίηση αφενός της κομβικής της θέσης ως προς τις μητροπολιτικές λειτουργίες της Αττικής και, αφετέρου, του λανθάνοντος υπερτοπικού χαρακτήρα εκπαιδευτικού και πολιτιστικού δυναμικού, μέσω του οποίου αναδεικνύεται μια διαφορετική «ταυτότητα» της Δυτικής Αθήνας.

Η ταυτότητα αυτή ενισχύεται με την ενίσχυση της προσβασιμότητας στην περιοχή παρέμβασης, τη δημιουργία, αναβάθμιση και δικτύωση πολιτιστικών υποδομών και Δομών (θέατρα, πολυχώροι τέχνης, πολιτιστικά κέντρα, θερινοί κινηματογράφοι κ.λπ.), σε συνδυασμό με την οργάνωση της διαχείρισης και την προβολή τους ως ενιαίου προϊόντος με συγκεκριμένη ταυτότητα. Με την εκτέλεση έργων ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, εκκλησιών κ.λπ., αναμένεται η πολιτιστική

«ταυτότητα» της Δυτικής Αθήνας να συμπληρωθεί με ιστορικές, πολιτιστικές και θρησκευτικές διαδρομές.

Μέσω της στοχευμένης βελτίωσης της ποιότητα ζωής, αντιμετωπίζεται επίσης η ανάγκη της προσέλκυσης και εγκατάστασης στην περιοχή παρέμβασης νέων οικογενειών και νέων επιχειρηματιών. Η διαβούλευση κατέδειξε ότι, παρόλα τα προβλήματα, η Δυτική Αθήνα αποτελεί ελκυστικό τόπο εγκατάστασης.

Η αξιοποίηση και ανάδειξη πολιτιστικών υποδομών, διαδρομών και λειτουργιών σύγχρονου πολιτισμού και οι δράσεις «έξυπνων πόλεων», στοχεύεται να δημιουργήσουν και να αναδείξουν ένα **δίκτυο υπερ-τοπικών πόλων ανάπτυξης** στην Περιοχή Παρέμβασης.

Η επιχειρηματική αναζωογόνηση θα κινητοποιηθεί και ενισχυθεί με την αξιοποίηση των ΤΕΙ που χωροθετούνται στην περιοχή παρέμβασης και τη δημιουργία «συστήματος» ανάπτυξης και εκκόλαψης καινοτόμων ιδεών, καθώς και δημιουργίας και προσέλκυσης και νέων και νεοφυών επιχειρήσεων που περιλαμβάνει:

- φυτώριο νέων και νεοφυών επιχειρήσεων με έμφαση στις νέες τεχνολογίες στους τομείς της τεχνολογίας, με έμφαση στην ανάπτυξη, φιλοξενία και διαχείριση «μεγάλων» και «ανοιχτών» δεδομένων, στη διαχείριση νέων μορφών και εφαρμογών επικοινωνίας, στην έξυπνη διαχείριση αστικών πόρων και λειτουργιών, στη δημιουργική βιομηχανία κ.λπ.
- φυτώριο επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, με έμφαση στην συλλογική τεχνολογιών και μεθόδων στην διαχείριση αστικών και κοινωνικών πόρων, στην ενσωμάτωση της κοινωνικής καινοτομίας κ.λπ.
- κέντρα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας (λειτουργικά συνδεδεμένα με τα «φυτώρια»

Μεθοδολογικά, η προτεινόμενη Στρατηγική ΒΑΑ της Δυτικής Αθήνας διαμορφώνεται σε δύο επίπεδα:

- **ΒΑΑ Δυτικής Αθήνας – 1^ο επίπεδο:** Κύριες Στρατηγικές Αναπτυξιακές Επιλογές
- **ΒΑΑ Δυτικής Αθήνας – 2^ο επίπεδο:** Κύριες Χωρικές Αναπτυξιακές Επιλογές

Πρακτικά, στην χωρική στρατηγική ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας στοχεύεται η δημιουργία Δικτύου Ιεραρχημένων «Πόλων Ανάπτυξης» και η ανάδειξη ενός πολυ-Λειτουργικού αναπτυξιακού πλέγματος, στο οποίο:

1. Το Περιστέρι, από «Διαδημοτικό Κέντρο Ευρείας Ακτινοβολίας» της Περιφέρειας μετεξελίσσεται και αναδεικνύεται σε **νέο περιφερειακό δυναμικό πόλο και εντάσσεται στο «Δίκτυο Πόλων Διαπεριφερειακής Εμβέλειας» της Αττικής.**
2. Οι λοιποί Δήμοι, από μεμονωμένα «Δημοτικά Κέντρα», αξιοποιούν το ΔΤ4Β και μετεξελίσσονται σταδιακά σε «**Διαδημοτικά Κέντρα Ευρείας Ακτινοβολίας**», όπως:
  - Το αστικό πλέγμα Αιγάλεω - Αγίας Βαρβάρας – Χαϊδαρίου,
  - Το αστικό πλέγμα Αγίων Αναργύρων - Καματερού – Ιλίου – Πετρούπολης.

Με αυτή την αστική ιεράρχηση, η Δυτική Αθήνα εντάσσεται στις «περιοχές στρατηγικής σημασίας» και συμβάλλει σε κρίσιμο βαθμό στην ενίσχυση της Μητροπολιτικότητας της Αττικής.

Τι θέλουμε να πετύχουμε με την ΟΧΕ/ΒΑΑ

- Ενίσχυση της Αναπτυξιακής Δυναμικής της Δυτικής Αθήνας
- Αστική Αναζωογόνηση

- Αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος παλαιών βιοτεχνιών και βιομηχανιών.
- Δημιουργία – Ανάδειξη της Μητροπολιτικότητας της περιοχής και νέων Πόλων Ανάπτυξης.
- Στήριξη και Τόνωση της Επιχειρηματικότητας με έμφαση στην Καινοτομία
- Αντιμετώπιση της ιδιαίτερα υψηλής τοπικής ανεργίας – δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.
- Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και της Ισότιμης Πρόσβασης των Ευπαθών Ομάδων σε ευκαιρίες Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας.
- Δημιουργία Δια-δημοτικών Δικτύων Κοινωνικών Δομών και Υπηρεσιών.
- Άμβλυση των έντονων Αρνητικών Κοινωνικών Φαινομένων.
- Συμπλήρωση Κοινωνικών και Εκπαιδευτικών Υποδομών

Σε ποιες περιοχές επικεντρώνεται η Στρατηγική ΒΑΑ (Τμήμα Δ' της πρότασης).

Ως «περιοχή παρέμβασης» της ΒΑΑ προσδιορίζεται η Δυτική Αθήνα (από το νότο προς το βορρά: Αγία Βαρβάρα, Αιγάλεω, Χαϊδάρη, Περιστέρι, Πετρούπολη, Ίλιον, Άγιοι Ανάργυροι - Καματερό). Μέσα στην περιοχή παρέμβασης προτείνονται 9 θύλακες εντονότερης παρέμβασης, στα κέντρα των πόλεων και ταυτόχρονα σημεία όπου υπάρχουν ιδιαίτερες ανάγκες και/ή δυνατότητες αστικής αναζωογόνησης.

Ειδικότερα, η αντιμετώπιση του συνδυασμού «αναγκών και «προκλήσεων» καθορίζει τις παραμέτρους της **Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης** της Δυτικής Αθήνας, ενώ η χωρική αποτύπωση αυτού του συνδυασμού «αναγκών / προκλήσεων» διαμορφώνει ένα «**Διαδημοτικό Λειτουργικό Τόξο**» και τέσσερις «**Γραμμικές Χωρικές Ζώνες Παρεμβάσεων**» («βέλη»).

Η «Περιοχή Παρέμβασης» της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας οριοθετείται από χωρική άποψη σε τρία επίπεδα:

- στις περιοχές που ενισχύουν την «**μητροπολιτικότητα**» της Περιοχής Παρέμβασης, άρα συμβάλλουν στην ενίσχυση της Μητροπολιτικότητας της Περιφέρειας Αττικής,
- στους «**Θύλακες**» συνδυασμού αρνητικών κοινωνικών φαινομένων και αστικής υποβάθμισης,
- στις περιοχές που εμφανίζουν ομοειδείς «**λειτουργικές σχέσεις**», οι οποίες προσδιορίζονται χωρικά από συνδυασμό αναγνωρίσιμων οδικών αξόνων, ομαδοποιούν και διασυνδέουν θύλακες και ενσωματώνουν το ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Σύνοψη της Στρατηγικής.

Μετά από επτά χρόνια οικονομικής και κοινωνικής κρίσης η Δυτική Αθήνα των περισσότερων από 500.000 κατοίκων χρειάζεται επείγοντως αναπτυξιακή δυναμική. Απαιτείται η εγκατάσταση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και η αναζωογόνηση υπαρχουσών (αξιοποιώντας και το κτιριακό απόθεμα), η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής ώστε να συγκρατήσουμε και να προσελκύσουμε νέες οικογένειες αλλά και επισκέπτες για κατανάλωση και αναψυχή στην περιοχή.

Για να επιτευχθεί αυτό προτείνονται παρεμβάσεις σε μια σειρά θυλάκων, άλλες για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης και άλλες για την αντιμετώπιση της αστικής και κοινωνικής υποβάθμισης, των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού κλπ.

Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής παρέμβασης προϋποθέτει τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση. Σε συνδυασμό με βελτίωση και εμπλουτισμό των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών σε ένα φιλικό και αποτελεσματικό τοπικό δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας.

Η μόχλευση πόρων από κάθε πηγή είναι απαραίτητη για την επιτυχία της στρατηγικής. Οι παρεμβάσεις μέσω της Ο.Χ.Ε. στοχεύεται να δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με αυτοχρηματοδότηση (λ.χ. αξιοποίηση ΣΔΙΤ και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων), και την προσέλκυση επιχειρηματικών σχεδίων.

Σημαντικό ρόλο στην όλη στρατηγική θα διαδραματίσουν και οι «άυλες» δράσεις στους τομείς της ανάδειξης της «διαφορετικής ταυτότητας» της Δυτικής Αθήνας . Ταυτόχρονα, η εκτέλεση έργων αστικής ανάπλασης σε συγκεκριμένα σημεία (κύριες χωρικές στρατηγικές επιλογές) της περιοχής παρέμβασης θα αποτελέσει την σηματοδότηση της ανάκαμψης.

Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης επιτυγχάνεται στη Δυτική Αθήνα μέσω πολυεπίπεδης και ολοκληρωμένης παρέμβασης **κοινωνικής καινοτομίας** με τις ακόλουθες ενδεικτικά συνιστώσες:

- συνάρθρωση των υφιστάμενων Κοινωνικών Δομών σε ένα ενιαίο και ομογενοποιημένο δίκτυο πρόσβασης των ωφελουμένων σε ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης της ΒΑΑ/ΟΧΕ σε δομές, υπηρεσίες και παροχές κοινωνικής ένταξης.
- εμπλουτισμός των υφιστάμενων Κοινωνικών Δομών με νέες, με στόχο τόσο την πλήρη γεωγραφική κάλυψη των ωφελουμένων, ιδίως στους «θύλακες» που έχουν καταγραφεί, όσο και την παροχή διευρυσμένων υπηρεσιών ταυτοποίησης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, προώθησης της κοινωνικής ένταξης, προώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, νέας, νεοφυούς και κοινωνικής.
- προώθηση στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων (και διερεύνηση ειδικών δεξιοτήτων για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας), μέσω αξιοποίησης πολλαπλών εργαλείων των ενεργητικών πολιτικών
- εξατομικευμένη προσέγγιση ειδικών υπο-ομάδων των ευπαθών ομάδων της περιοχής παρέμβασης στις οποίες παρατηρούνται αυξημένα προβλήματα, όπως νέοι, NEETs (νέοι ΕΑΕΚ), γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες, παιδιά και περιθωριοποιημένες ομάδες και την προώθηση εκείνων που βρίσκονται σε εργασιακή ηλικία σε θέσεις απασχόλησης, μέσω πολλαπλής στήριξης (κατάρτιση που οδηγεί σε πιστοποίηση, ειδικές δεξιότητες, coaching, πρακτική εξάσκηση, απόκτηση εργασιακής εμπειρίας κ.λπ.).
- ανάπτυξη ειδικών εργαλείων και συστηματικών πρωτοβουλιών για την ομογενοποιημένη προσέγγιση, κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής «οικογενειακών» και «ατομικών σχεδίων» κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση.
- δημιουργία ικανοτήτων, της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της μεταφοράς τεχνογνωσίας στα στελέχη των Κοινωνικών Δομών των Δήμων-Εταίρων και των λοιπών Φορέων κ.λπ. του «ενιαίου Κοινωνικού δικτύου».
- Κ.Ο.Κ.

Οι παρεμβάσεις αυτές χαρακτηρίζονται από υπερ-τοπικό / διαδημοτικό χαρακτήρα και υποστηρίζονται από αντίστοιχα **«κοινωνικά δίκτυα»**.

Συμπερασματικά, το **«μίγμα» των Κύριων Στρατηγικών Επιλογών** της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στη Δυτική Αθήνα αποτελείται από

- **αναπτυξιακή στρατηγική προσέγγιση**, με ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, διαφοροποίηση του παραγωγικού δυναμικού, προσέλκυση επενδύσεων, αστική αναζωογόνηση και, συνδυασμό αυτών, με απώτερο σκοπό πολικότητα, ροές

επισκεψιμότητας, νέες δραστηριότητες, προώθηση μιας νέας διακριτής (από άποψη αναγνωρισιμότητας και δυναμικής) ταυτότητας της Δυτικής Αθήνας

- **διαρθρωτική στρατηγική προσέγγιση**, με βιώσιμη αντιμετώπιση των αρνητικών κοινωνικών φαινομένων, στοχευμένη ενίσχυση, συμπλήρωση και αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών και προώθηση της κοινωνική ένταξης των ευπαθών και περιθωριοποιημένων ομάδων, με έμφαση στην διαμόρφωση και βελτίωση ικανοτήτων και την παροχή ευκαιριών ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα, ιδίως των νέων.

Οι παραπάνω **κύριες στρατηγικές επιλογές** αποτυπώνονται χωρικά με **διαφοροποιημένο «μίγμα»**, δηλαδή με προσαρμοσμένη ένταση και προτεραιότητες της σχέσης αναπτυξιακής / διαρθρωτικής,

Η **Στρατηγική Β.Α.Α.** στη Δυτική Αθήνα εξειδικεύεται σε παρεμβάσεις (**Τμήμα Ε και ΣΤ της πρότασης**) που είτε είναι σαφώς χωροθετημένες, είτε είναι οριζόντιες και διαχέονται σε ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης που συγκροτούν οι Δήμοι-Εταίροι. Για παράδειγμα, οι δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας και προώθησης της κοινωνικής ένταξης αξιοποιούν τις Ε.Π. του Θ.Σ. 9 του ΠΕΠ Αττικής με πολλαπλούς τρόπους, δράσεις και πράξεις με συγκεκριμένη χωρική εξειδίκευση, αλλά και στο πλαίσιο «οριζόντιου χαρακτήρα δράσεων».